

Årsplan i KRLE for 2. og 3. trinn 2020/2021

laga av Wenche Irén Rusten

Fagets relevans og sentrale verdier

KRLE er et sentralt fag for å forstå seg selv, andre og verden rundt seg. Gjennom kunnskap om ulike religioner og livssyn skal elevene utvikle evne til å leve i og med mangfold i samfunns- og arbeidslivet. KRLE skal gi øvelse i etisk refleksjon og bidra til å utvikle elevenes dømmekraft i hverdagen og i møte med samfunnsutfordringer.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. I KRLE behandles verdispørsmål på bakgrunn av kunnskap om religiøse og filosofiske tradisjoner og ideer og gjennom utforskning av slike tradisjoner og ideer. Elevene skal bli kjent med verdiene som skolen og samfunnet bygger på, og hvordan de er forankret i ulike religioner og livssyn. Dette er verdier som respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet. Faget skal bidra til å gi elevene innsikt i kristen og humanistisk arv og tradisjon og i hvordan disse har endret seg gjennom historien. Faget skal gi elevene kunnskap om menneskerettighetene og bevissthet om menneskeverdet som grunnleggende verdi, og det skal legge til rette for gjensidig respekt, toleranse og demokratisk medvirkning.

Verdiene som formålsparagrafen beskriver, er også samiske verdier og skal gjelde i KRLE. Faget legger til grunn et allsamisk perspektiv og et urfolksperspektiv.

Opplæringsloven legger føringer for at kristendom, andre verdensreligioner og livssyn skal presenteres på en objektiv, kritisk og pluralistisk måte i undervisningen.

I tillegg er det andre krav til faget som følger av lovens § 2-4. Undervisninga i faget kristendom, religion, livssyn og etikk og § 2-3 a. Fritak frå aktivitetar m.m. i opplæringa.

Læreplanen i KRLE legger til rette for at kristendom, urfolksreligioner, jødedom, islam, buddhisme, hinduisme, sikhisme, nyreligiøsitet og livssynshumanisme kan behandles både enkeltvis og i sammenheng. Til sammen skal elevene bli godt kjent med bredden av religiøse og ikke-religiøse livssyn. Om lag halvparten av undervisningstiden i faget skal brukes på kristendoms kunnskap.

Læreplanen er forankret i samiske verdier og samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Kjerneelementer

Kjennskap til religioner og livssyn

Faget skal gi kunnskap om og forståelse for kristendom og andre religioner og livssyn lokalt, nasjonalt og globalt og på individ-, gruppe- og tradisjonsnivå. Elevene skal også få innsikt i hvordan kristendom og andre religioner og livssyn inngår i historiske prosesser og henger sammen med samfunnsendringer og kulturarv. Elevene skal bli kjent med mangfoldet av religioner og livssyn, og med de ulike tradisjonenes indre mangfold. Faget skal gi grunnlag for refleksjon over majoritets-, minoritets- og urfolksperspektiver i Norge.

Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder

Elevene skal undersøke og utforske kristendom og andre religioner og livssyn som sammensatte fenomener gjennom bruk av varierte metoder. Deres forståelse av religioner og livssyn utdypes og utfordres gjennom analyse av og kritisk refleksjon over kilder, normer og definisjonsmakt. Kjennskap til ulike syn på og definisjoner av religioner og livssyn inngår i kjerneelementet og er vesentlig for å forstå og håndtere mangfold.

Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar

Faget handler om ulike måter mennesker har nærmet seg spørsmål om mening, identitet og virkelighetsbilde gjennom religioner, livssyn, etikk og filosofi. Faget skal gi rom for refleksjon, filosofisk samtale og undring ved å utforske eksistensielle spørsmål. Elevene skal også kunne forholde seg til spørsmål det er dyp uenighet om.

Kunne ta andres perspektiv

Faget skal gi elevene mulighet til å utvikle egne synspunkter og holdninger i møte med andre gjennom innenfra- og utenfra-perspektiver og gjennom dialog og refleksjon over likheter og forskjeller. På den måten skal faget bidra til at elevene utvikler interesse og respekt for hverandre uavhengig av kulturell, sosial, religiøs eller livssynsmessig bakgrunn. Faget skal bidra til at elevene utvikler mangfoldskompetanse. Samiske perspektiver inngår. Temaer knyttet til kjønn og funksjonsevne inngår også.

Etisk refleksjon

Elevene skal kunne identifisere etiske dilemmaer og drøfte moralske spørsmål ved hjelp av egen erfaringsbakgrunn, evne til innlevelse og ulike etiske modeller og begreper. Etisk refleksjon gir mulighet til å håndtere store og små spørsmål, konflikter og utfordringer med betydning for skolesamfunnet, hverdagslivet og det globale samfunnet. Filosofiske tenkemåter gir elevene redskaper til å analysere argumentasjon og påstander.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I KRLE handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at elevene skal få utforske eksistensielle spørsmål og svar. Arbeidet med KRLE-faget gir elevene kunnskap om menneskeverdet og hvordan dette forankres i ulike religioner og livssyn. Faget bidrar til å utvikle elevenes evne til å reflektere over etiske spørsmål og problemstillinger som gjelder identitet, kjønn, seksualitet og psykisk helse.

Demokrati og medborgerskap

I KRLE handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om at elevene skal delta i etisk refleksjon og få øvelse i å innta ulike perspektiver. KRLE bidrar til å styrke elevenes evne til å håndtere utfordrende spørsmål og være åpne for andres synspunkter i et mangfoldig samfunn. Gjennom å delta i etisk refleksjon blir elevene i stand til å problematisere makt og utenforskap og til å stille spørsmål ved gjengse normer.

Bærekraftig utvikling

I KRLE handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at elevene får utforske eksistensielle spørsmål og delta i etisk refleksjon over naturen og menneskets plass i den. Dette innebærer at elevene kan reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, og over hvordan de kan ta ansvarlige valg.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i KRLE innebærer å kunne lytte til, fortelle om, presentere og samtale om faglige emner, og å kunne argumentere for egne synspunkter og innta ulike perspektiver. Muntlige ferdigheter innebærer også å bruke fagspesifikke begreper til å utforske, drøfte og reflektere over fagets kunnskapsområder. Muntlige ferdigheter innebærer dessuten å kunne uttrykke ulike meninger og argumentere for disse ved hjelp av filosofiske samtaleformer og filosofisk samhandling og refleksjon. Utviklingen av muntlige ferdigheter går fra å kunne samtale om et emne til å kunne presentere og drøfte komplekse faglige problemstillinger. Dette innebærer i økende grad å kunne bruke fagbegreper til å uttrykke og vurdere egen forståelse. Muntlige ferdigheter innebærer også å gradvis utvikle evnen til å lytte til andre.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i KRLE innebærer å kunne bruke skrift- og billedspråk til å kommunisere og til å utvikle kunnskap om religioner, livssyn og etikk. Ferdigheten omfatter også å kunne utforske ulike syn og argumentere for og imot ulike standpunkter. Det omfatter også å kunne bruke fagspesifikke begreper i skriftlig arbeid og å kunne vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster. Utviklingen av det å kunne skrive i faget går fra å kunne fortelle og beskrive til å kunne utforske faglige problemstillinger. Dette innebærer at elevene i skriftlige arbeider gradvis tar i bruk fagspesifikke begreper og ulike kilder for å utvikle kompetanse til å vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i KRLE innebærer å oppleve og forstå ulike religiøse og filosofiske tekster. Det omfatter også å reflektere over og tolke tekster, illustrasjoner, symboler og andre uttrykk. Videre innebærer det å sammenligne og systematisere informasjon og vurdere kilder kritisk. Utviklingen av det å kunne lese i KRLE går fra å kunne forstå innholdet i enkle tekster til å kunne analysere og vurdere form og innhold i komplekse tekster. Dette innebærer i økende grad å forstå fagbegreper og å kunne finne, bruke og vurdere ulike kilder til informasjon.

Å kunne regne

Å kunne regne i KRLE innebærer å kunne bruke og forstå tidslinjer i møte med framstillinger av religioner og livssyn. Det innebærer også å forstå for hvordan statistikk og tabeller kan brukes. Utviklingen av det å kunne regne i faget innebærer i økende grad å kunne forstå og reflektere over statistisk materiale og tabeller.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i KRLE innebærer å kunne bruke digitale ressurser i eget skapende arbeid. Det omfatter også å kunne innhente informasjon om religioner og livssyn fra digitale kilder og tolke og kritisk vurdere informasjonen. Utviklingen av digitale ferdigheter i faget går fra å bruke enkle sammensetninger av tekst, lyd og bilder til å kunne lage og vurdere sammensatte digitale produkter for framstilling av faglige temaer. Digital dømmekraft utvikles gradvis gjennom økende grad av etisk refleksjon over hvordan digitale ressurser brukes.

Læreverk Vivo 1-2 og Vivo 3-4

Periode	Tema	Konkrete mål frå Vivo 1- 2 og 3-4 Eleven skal kunne	Kompetansemål etter 4.trinn LK-20 Mål for opplæringa er at eleven skal kunne
Veke 34-37	Etikk og filosofi (Del B, Vivo 1-2) -Å leve saman -Gjensidigeregelen -Å vere høfleg -Orda våre -Hendene våre - I familien passar vi på kvarandre - Vennskap	<ul style="list-style-type: none"> - Samtale om innhaldet i gjensidigeregelen - Uttrykkje tankar om respekt for andre menneske - Snakke om kva det vil seie å vere høfleg - Samtale om korleis vi bør snakke til kvarandre - Snakke om betydninga av kroppsspråk - Samtale om å vere med på å ta ansvar i familien - Snakke om ulike typar familiar - Snakke om glede og sorg i samband med vennskap og einsemd - Samtale om verdien av vennskap 	<ul style="list-style-type: none"> - sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer - samtale om hva menneskeverd, respekt, toleranse og samiske rettigheter betyr og hva det innebærer for hvordan vi lever sammen - identifisere og reflektere over etiske spørsmål - beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn
Veke 38-42	Jødedommen (Del B, Vivo 1-2) - Høgtider og levereglar -Sabbaten, den heilage dagen til jødane - Rosh Hasana er jødisk nyttår -Å få namn -Moses i sivet (Vivo 3-4)	<ul style="list-style-type: none"> - namnet sabbat, og kunne samtale om kva som skjer på sabbaten - samtale og fortelje om korleis og kvifor rosh hasana vert feira - samtale om kva det vil seie å seie unnskyd - samtale om når og korleis jødiske barn får namn - fortelje om Moses i sivet 	<ul style="list-style-type: none"> - sammenligne og presentere årstider og høytider i samiske tradisjoner, kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner, som kulturarv - utforske og beskrive hvordan kristendom, og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt
Veke 43-44	Kristendommen (Del B, Vivo 1-2) Del 1 B: Forteljingar frå bibelen -Noahs ark -Babels tårn	<ul style="list-style-type: none"> - fortelje hovudtrekka i historia om Noahs ark - fortelje om bygginga av Babels tårn - fortelje historia om sauene som vart borte - vise at Jesus ofte fortalte historier for å forklare kva han meinte 	<ul style="list-style-type: none"> - utforske og beskrive hvordan kristendom, og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt - samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosforestillinger i kristen tradisjon

	Del 2.B Forteljingar om Jesus - Jesus hjelper og fortel - Sauen som vart borte		
Veke 45-47	Kristendommen Del 2: Forteljingar om Jesus (Del B, Vivo 1-2) - Jesus held ein tale - Den miskunnsame samaritanen - Jesus mettar fem tusen - Den blinde Bartimeus	- fortelje om Jesus som talar til folket - fortelje om Jesus som ville passe på menneska - fortelje om den miskunnsame samaritan - snakke om å vere god mot andre - fortelje om Jesus som metta fem tusen - fortelje om den blinde Bartimeus - fortelje om Jesus som hjelpar	- samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosforestillinger i kristen tradisjon
Veke 48-51	Kristendommen Del 3: Levereclar (Vivo 1-2) Høgtider og levereclar - Sankta Lucia - Julefeiring	- samtale om Sankta Lucia og kvifor ho er ein helgen - samtale om og fortelje om korleis og kvifor ein feirar jul	- sammenligne og presentere årstider og høytider i samiske tradisjoner, kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner, som kulturarv - samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosforestillinger i kristen tradisjon
Veke 1-3	Islam Del B: Levereclar (Vivo 1-2) - Ramadan - Id al-fitr (Vesle id) - Å få namn	- samtale om ramadan - samtale om kvifor og korleis ramadan vert markert - samtale om korleis og kvifor id-al-fitr vert feira - samtale om når og korleis muslimske barn får namn	- sammenligne og presentere årstider og høytider i samiske tradisjoner, kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner, som kulturarv - samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosforestillinger fra østlige og vestlige religiøse tradisjoner
Veke 5-7	Livssyn Del A: Humanisme. (Vivo 3-4) - Kva er humanisme? - Humanismen er også eit livssyn - Menneskerettane	- seie noko om kva som er viktig for humanistar - fortelje om Human-Etisk Forbund - kjenne igjen symbolet for Human-Etisk Forbund - samtale om den humanistiske seremonien navnefest	- sammenligne og presentere årstider og høytider i samiske tradisjoner, kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner, som kulturarv - identifisere og reflektere over etiske spørsmål - utforske og samtale om etiske sider ved menneskers levesett og ressursbruk

	Del B: Humanisme. (Vivo 1-2) - Human- Etisk forbund - Humanistisk namnefest		
Veke 9-12	Kristendommen Del 2: Forteljingar om Jesus (Vivo 3-4) - Påska og tida etterpå - Jesus kjem til Jerusalem - Jesus blir fanga - Jesus dør på krossen - Grava er tom - Dagane i påska	- fortelje om påska og tida etterpå - fortelje om då Jesus reid inn i Jerusalem, og om då han vart fanga og døydd på krossen, og om den tomme grava - fortelje noko om dei ulike dagane i påska og seie noko om kva dei skal minne oss om	- samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosforestillinger i kristen tradisjon
	Hinduismen Del B: Høgtider og levereglar (Vivo 1-2) - Holi - Å få namn Del A: Forteljingar frå humanismen (Vivo 3-4) - Guden Vishnu - Smørtjuen Krishna - Rama og kampen mot det vonde	- samtale om korleis og kvifor holi vert feira - samtale om når og korleis hindubarn får namn - fortelje noko om gudane Vishnu, Krishna og Rama	- sammenligne og presentere årstider og høytider i samiske tradisjoner, kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner, som kulturarv - samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosforestillinger fra østlige og vestlige religiøse tradisjoner
Veke 18-20	Buddhismen Del B: Høgtider og levereglar (Vivo 1-2) - Vesak er ein festdag - Å få namn - Alt liv er viktig Del A: Forteljingar frå Buddhas liv (Vivo 3-4) - Dronning Mayas draum	- samtale om korleis og kvifor vesak vert feira - samtale om korleis buddhistiske barn får namn - samtale om at alt liv er heilagt for buddhistar - fortelje om Dronning Mayas draum - fortelje om Siddharta Gautama - fortelje om dei fire teikna som Siddharta ser - fortelje om då Buddha vaknar opp	- sammenligne og presentere årstider og høytider i samiske tradisjoner, kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner, som kulturarv - samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosforestillinger fra østlige og vestlige religiøse tradisjoner

	<ul style="list-style-type: none"> - Dronninga føder Siddharta Gautama - Siddharta ser fire teikn - Buddha vaknar opp 		
Veke 21-24	Del A: Etikk og filosofi (Vivo 3-4) <ul style="list-style-type: none"> - Livet - Den blå planeten - Eg lever- Eg tenkjer- Eg drøymmer- Eg vil - Å ta ansvar i familien - Repetisjon 	Elevane skal kunne <ul style="list-style-type: none"> - setje ord på tankar om livet på jorda - samtale om korleis vi kan få ei betre jord - uttrykke tankar om respekt for andre menneske - samtale om å vere med på å ta ansvar i ein familie 	<ul style="list-style-type: none"> - identifisere og reflektere over etiske spørsmål - samtale om hva menneskeverd, respekt, toleranse og samiske rettigheter betyr og hva det innebærer for hvordan vi lever sammen - beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i KRLE på 1.–4. trinn når de formidler kunnskap om religioner og livssyn fra nærmiljøet og omverdenen. Elevene viser og utvikler også kompetanse i KRLE når de undrer seg over og utforsker etiske og filosofiske spørsmål sammen med andre. Videre viser og utvikler de kompetanse ved å ta i bruk enkle fagbegreper.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige, estetiske, praktiske, lekpregede og digitale måter å arbeide med faget på. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i KRLE. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kunnskap om kristendom, andre religioner, livssyn og etikk.